

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2017. június 1.*

„Előzetes döntéshozatal — Környezeti felelősség — 2004/35/EK irányelv — 17. cikk — Időbeli hatály — Olyan vízerőmű üzemeltetése, amelyet az ezen irányelv átültetési határidejének lejártát megelőzően helyeztek üzembe — A 2. cikk 1. pontjának b) alpontja — A »környezeti kár« fogalma — Nemzeti szabályozás, amely a valamely engedéllyel érintett minden kárt kizár — A 12. cikk (1) bekezdése — Környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása — Eljárásindításhoz való jog — 2000/60/EK irányelv — A 4. cikk (7) bekezdése — Közvetlen hatály”

A C-529/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (közigazgatási bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2015. október 7-én érkezett, 2015. szeptember 24-i határozatával terjesztett elő a

Gert Folk által indított eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev és S. Rodin (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. október 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- Gert Folk képviseletében G. Folk Rechtsanwalt,
- az osztrák kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében E. White, E. Manhaeve és A.C. Becker, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. január 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2009. április 23-i 2009/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 140., 114. o.) módosított, a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2004. L 143., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 8. kötet, 357. o., a továbbiakban: 2004/35 irányelv) és a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.) 4. cikke (7) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Gert Folk által az Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark (stájerországi független közigazgatási tanács, Ausztria) környezeti tárgyú kérelmet elutasító határozata ellen benyújtott kereset vizsgálatának keretében nyújtották be.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2004/35 irányelv

- 3 A 2004/35 irányelv (24), (25) és (30) bekezdésének szövege az alábbi:
 - „(24) Szükséges biztosítani a végrehajtás és érvényesítés hatékony eszközeit, valamint az adott gazdasági szereplők és egyéb érdekelt felek jogos érdekeinek megfelelő védelmét. Az illetékes hatóságokat megfelelő közigazgatási mérlegelési jogkörrel együtt járó különleges feladatokkal, azaz a kár jelentőségének felmérésével, valamint a szükséges felszámolási intézkedések meghatározásával kell megbízni.
 - (25) Azoknak a személyeknek, akiket hátrányos módon érintenek vagy valószínűleg hátrányos módon fognak érinteni a környezeti károk, jogosultnak kell lenniük arra, hogy intézkedésre kérjék fel az illetékes hatóságot. A környezetvédelem ugyanakkor diffúz érdek, amelynek nevében a magánszemélyek nem mindig lépnek fel, vagy nincsenek mindig olyan helyzetben, hogy felléphessenek annak nevében. Ezért a környezetvédelem ügyét támogató nem kormányzati szervezetek számára is biztosítani kell a lehetőséget ahhoz, hogy megfelelő módon hozzájárulhassanak ezen irányelv hatékony végrehajtásához.
- [...]
- (30) Az ezen irányelv végrehajtására előírt határidő lejártá előtt okozott kár nem tartozik az irányelvben foglalt rendelkezések hatálya alá”.
- 4 A 2004/35 irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja értelmében ezen irányelv alkalmazásában „környezeti kár” „vizekben okozott károk, vagyis minden olyan kár, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai és/vagy mennyiségi állapotára és/vagy ökológiai potenciáljára a 2000/60/EK irányelvben meghatározottak szerint, kivéve azokat a kedvezőtlen hatásokat, amelyek esetében az említett irányelv 4. cikk (7) bekezdése alkalmazandó.”

5 A 2004/35 irányelv „Intézkedés iránti kérelem” című 12. cikke előírja:

„(1) Azok a természetes vagy jogi személyek:

- a) akik/amelyeket a környezeti károk nagy valószínűséggel érintenek [helyesen: érintenek vagy nagy valószínűséggel érintenek]; vagy
- b) akik/amelyek kellően érdekelték a károkkal kapcsolatos környezetvédelmi döntéshozatali folyamatban érvényesítő módon [helyesen akik/amelyek kellően érdekelték a kárral kapcsolatos környezetvédelmi határozathozatali folyamatban]; vagy
- c) akik/amelyek jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben az adott tagállam közigazgatási eljárásról szóló törvénye előfeltételként szabja azt,

jogosultak közölni észrevételeiket az illetékes hatósággal a tudomásukra jutott környezeti károkkal vagy az ilyen jellegű közvetlen kárveszéllyel kapcsolatban, továbbá felkérni az illetékes hatóságot az ezen irányelv alapján történő eljárásra.

A tagállamok határozzák meg, hogy mit jelent a »kellő érdekeltség« és a »jogsérelem« fogalma.

E célból a b) albekezdés alkalmazásában a környezetvédelem ügyét támogató és a nemzeti jog előírásainak megfelelő nem kormányzati szervezet kellően érdekeltnek minősül. Továbbá a c) albekezdés alkalmazásában olyan szervezetnek kell tekinteni az ilyen szervezetet, amelynek jogai sérelmet szenvedhetnek.

(2) Az intézkedés iránti kérelemhez mellékelni kell a szóban forgó környezeti károkkal kapcsolatban benyújtott észrevételeket alátámasztó megfelelő információkat és adatokat.

(3) Amennyiben az intézkedés iránti kérelem és a mellékelt észrevételek valószínűsítik a környezeti károk fennállását, az illetékes hatóság megvizsgálja az észrevételeket és az intézkedés iránti kérelmet. Ilyen körülmények között az illetékes hatóság lehetőséget ad az érintett gazdasági szereplőnek az intézkedés iránti kérelemmel és a mellékelt észrevételekkel kapcsolatos álláspontjának kifejtésére.

(4) Az illetékes hatóság a lehető leghamarabb és minden esetben a nemzeti jog megfelelő rendelkezéseivel összhangban tájékoztatja azt az (1) bekezdésben említett személyt, aki a hatóságnál az észrevételt tette, arról, hogy az intézkedés iránti kérelem nyomán született döntés értelmében intézkedik-e, vagy elutasítja az intézkedés iránti kérelmet, valamint tájékoztatást ad a döntés okairól.

(5) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy közvetlen kárveszély esetén nem alkalmazzák az (1) és a (4) bekezdést”.

6 A 2004/35 irányelv „Felülvizsgálati eljárások” című 13. cikke így szól:

(1) A 12. cikk (1) bekezdésében említett személyek bírósághoz vagy olyan más független és pártatlan köztestülethez fordulhatnak, amely hatáskörrel rendelkezik az ezen irányelv értelmében illetékes hatóság határozatainak, eljárásainak vagy mulasztásainak eljárásjogi és anyagi jogi felülvizsgálatára.

(2) Ez az irányelv nem sérti a nemzeti jog azon rendelkezéseit, amelyek a jogorvoslat lehetőségét szabályozzák, valamint azokat, amelyek értelmében a bírósági eljárás kezdeményezését megelőzően ki kell meríteni a közigazgatási felülvizsgálati eljárásokat.

7 Az említett irányelv „Időbeli hatály” című 17. cikke így rendelkezik:

„Ez az irányelv nem vonatkozik az alábbiakra:

- a 19. cikk (1) bekezdésében említett időpont előtt bekövetkezett kibocsátás vagy esemény által okozott károk,
- a 19. cikk (1) bekezdésében említett időpontot követően bekövetkezett kibocsátás, esemény vagy incidens által okozott károk, amennyiben olyan meghatározott tevékenység eredményeként került sor azokra, amely a fent említett időpont előtt történt és fejeződött be,
- a károkat okozó kibocsátás, esemény vagy incidens bekövetkezése óta több mint 30 év telt el”.

8 Az említett irányelv 19. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2007. április 30-ig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Amikor a tagállamok elfogadják azokat az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg”.

A 2000/60 irányelv

9 A 2000/60 irányelv „Környezeti célkitűzések” című 4. cikke (7) bekezdésében így rendelkezik:

„A tagállamok nem szegik meg ezt az irányelvet, ha:

- az eredménytelenség a felszín alatti víz jó állapotának, egy felszíni vagy felszín alatti víztest jó ökológiai állapotának, vagy adott esetben, jó ökológiai potenciáljának elérésében, vagy állapotromlásának megelőzésében, egy felszíni víztest fizikai jellemzőinek újabb keletű módosulásának vagy a felszín alatti víztestek szintjében beállt változásoknak a következménye, vagy
- új, fenntartható emberi fejlesztési tevékenység következménye az eredménytelenség annak megakadályozásában, hogy egy felszíni víztest kiváló állapota jó állapotúvá romoljon [helyesen: a felszíni víztest kiváló állapota jó állapotúvá romlása megelőzésének megghiúsulása új, fenntartható emberi fejlesztési tevékenység következménye],

amennyiben az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a) minden lehetséges lépést megtesznek a víztest állapotára gyakorolt ártalmas hatás mérséklésére;
- b) e változtatások okait [helyesen: e változtatások vagy módosítások okait] a 13. cikkben megkívánt vízgyűjtő gazdálkodási terv részletesen tartalmazza [helyesen: részletesen tartalmazza és indokolja], és a célkitűzéseket hatévente felülvizsgálják;
- c) e változtatások vagy módosítások oka elsőrendű közérdek és/vagy ha a hasznokat [helyesen: hasznot], amelyek [helyesen: amely] a környezet és a társadalom számára az (1) bekezdésben meghatározott célokból fakadnak [helyesen: fakad], felülműlják e változások hasznai [helyesen: felülműlja e változtatások vagy módosítások haszna] az emberi egészség, az emberi biztonság megtartása vagy a fenntartható fejlődés tekintetében;

d) a víztest megváltoztatásával vagy módosításával szolgált hasznos célkitűzések a műszaki megvalósíthatóság vagy az aránytalan költségek miatt nem érhetők el más olyan módon, ami a környezet számára jóval előnyösebb”.

Az osztrák jog

10 A Bundes-Umwelthaftungsgesetz (a környezeti felelősségről szóló szövetségi törvény, a továbbiakban: B-UHG), amelyet a 2004/35 irányelv átültetése céljából fogadtak el, „Fogalommeghatározások” című 4. §-ában így rendelkezik:

„Ennek a törvénynek az alkalmazásában:

(1) környezeti kár:

a) vizekben okozott jelentős károk, vagyis minden olyan kár, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára a Wasserrechtsgesetz 1959 ([a vízjogról szóló 1959. évi törvény, a továbbiakban:] [...] WRG értelmében, [...] amennyiben azokra nem terjed ki [a WRG] szerinti engedély és

[...]”

11 A B-UHG „Környezeti kárra vonatkozó panasz” című 11. §-ának szövege az alábbi:

„(1) Azok a természetes vagy jogi személyek, akiknek/amelyeknek jogait sértheti valamely bekövetkezett környezeti kár, írásbeli panasz formájában felkérhetik a feltételezett környezeti kár helye szerint illetékes körzeti közigazgatási hatóságot a 6. § és a 7. § (2) bekezdése alapján történő eljárásra.

(2) A (1) bekezdés első mondata szerinti »jogok« a következők:

[...]

(2) a vizek tekintetében: a WRG 12. §-ának (2) bekezdése szerint fennálló jogok és

[...]”

12 A B-UHG „Átmeneti rendelkezések” című 18. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Ez a szövetségi törvény nem alkalmazandó a következőkre:

1. az ezen szövetségi törvény hatálybalépésének időpontja előtt bekövetkezett kibocsátás vagy esemény által okozott károk,
2. az ezen szövetségi törvény hatálybalépésének időpontját követően bekövetkezett kibocsátás vagy esemény által okozott károk, amennyiben olyan tevékenység eredményeként került sor azokra, amely kétségtelenül ezen szövetségi törvény hatálybalépésének időpontja előtt fejeződött be, és

[...]”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 A Wasserkraftanlagen Mürzzuschlag GmbH társaság vízerőművet üzemeltet a Mürz folyón, Ausztriában, 1455 méteres szakaszon. G. Folk e folyón folyásirányban a duzzasztóműtől számított mintegy 12 km-es szakaszon halászati engedéllyel rendelkezik.
- 14 Ezen erőmű üzemeltetésére a Landeshauptmann von Steiermark (Stájerország tartományfőnöke, Ausztria) 1998. augusztus 20-i határozata adott engedélyt. A vízerőmű 2002 óta, vagyis a 2004/35 irányelv hatálybalépését megelőző időpont óta üzemel.
- 15 Az alapeljárás felperese szerint az említett vízerőmű üzemeltetése jelentős környezeti károkat okoz, amelyek megzavarják a halak természetes szaporodását, és a halak pusztulását eredményezi a Mürz folyó hosszú szakaszain. A rövid ideig tartó, jelentős vízszíningadozások miatt ugyanis gyorsan kiszáradtak a nedves területek, minek következtében a vízvezető területek elkülönültek a folyó fő áramlatától, és a kisebb méretű, valamint a nem teljesen kifejtett halak nem tudták követni a visszahúzódó vizet. Ezen ismétlődő vízszíningadozások a folyó egy viszonylag hosszabb szakaszát érintik, és egyrészt az erőmű hiányzó mellékelvezetőjének, másrészt az erőmű üzemeltetési módjának tudhatók be.
- 16 Az e környezeti kárra vonatkozó, az alapeljárás felperese által a B-UHG 11. §-a által előterjesztett panaszt a stájerországi független közigazgatási tanács 2012. május 15-i határozatával elutasította.
- 17 E tanács úgy vélte lényegében, hogy az alapügy tárgyát képező vízerőmű üzemeltetését Stájerország tartományfőnöke engedélyezte 1998. augusztus 20-án, a vízügyi szabályozással összhangban hozott határozatával, amely a visszamaradó vízmennyiségeket is előírta. A G. Folk által hivatkozott kárra tehát a B-UHG 4. §-a 1. pontjának a) alpontja értelmében kiterjed e határozat. Következésképpen e kár nem minősíthető az e rendelkezés értelmében vett környezeti kárnak.
- 18 G. Folk keresetet nyújtott be Stájerország független közigazgatási tanácsa 2012. május 15-i határozata ellen a Verwaltungsgerichtshof (közigazgatási bíróság, Ausztria) előtt, amelyben arra hivatkozott, hogy a B-UHG ellentétes a 2004/35 irányelvvel, amennyiben alkalmazása azt eredményezi, hogy valamennyi, a vizekre vonatkozó szabályozásnak megfelelő engedély a környezeti kár kizárásához vezet.
- 19 E körülmények között a Verwaltungsgerichtshof (Közigazgatási bíróság, Ausztria) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:
- „1) Olyan károkra is alkalmazandó-e a 2004/35 irányelv, amelyek ugyan még az ezen irányelv 19. cikkének (1) bekezdésében szereplő időpont után is felmerülnek, de valamely, még ezen időpontot megelőzően engedélyezett és üzembe helyezett létesítmény (vízerőmű) üzemeltetéséből származnak, és vízügyi engedély terjed ki rájuk?
- 2) Ellentétes-e a 2004/35 irányelvvel, különösen annak 12. és 13. cikkével az olyan nemzeti rendelkezés, amely a halászati jogok jogosultjainak megtiltja az ezen irányelv 13. cikke szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásának kezdeményezését a hivatkozott irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár vonatkozásában?
- 3) Ellentétes-e a 2004/35 irányelvvel, különösen annak 2. cikke 1. pontjának b) alpontjával az olyan nemzeti rendelkezés, amely az olyan kárt, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára, kiveszi a »környezeti kár« fogalma alól akkor, ha a kárra kiterjed valamely nemzeti törvényi rendelkezés alapján kiadott engedély?

4) A harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Amennyiben a nemzeti rendelkezések alapján kiadott engedély esetében nem vizsgálták a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdése (vagy annak nemzeti átültetése) szerinti kritériumokat, úgy a környezeti felelősségről szóló irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár fennállása kérdésének vizsgálata során közvetlenül alkalmazandó-e a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdése, és vizsgálni kell-e az e rendelkezés szerinti kritériumok teljesülését?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 20 Az első, a harmadik és a negyedik kérdésre a második kérdést megelőzően kell válaszolni, amelynek vizsgálata akkor szükséges, amennyiben a 2004/35 irányelv alkalmazandó, és fennáll az annak hatálya alá tartozó környezeti kár.

Az első kérdésről

- 21 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/35 irányelv 17. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy azt *ratione temporis* alkalmazni kell az olyan környezeti károokra, amelyek 2007. április 30-át követően keletkeztek, ám azokat egy, a vízügyi szabályozással összhangban ezen időpontot megelőzően engedélyezett és üzembe helyezett létesítmény üzemeltetése okozta.
- 22 A Bíróság már kimondta, hogy a 2004/35 irányelv (30) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 17. cikkének első és második francia bekezdése alapján az irányelv a 2007. április 30-án és azt követően bekövetkezett kibocsátás vagy esemény által okozott károokra alkalmazandó, amennyiben e károokra olyan meghatározott tevékenység eredményeként került sor, amely a fent említett időpontban, vagy azt követően történt, vagy ezen időpont előtt történt, de ezen időpont előtt még nem fejeződött be (lásd: 2015. március 4-i Fipa Group és társai ítélet, C-534/13, EU:C:2015:140, 44. pont).
- 23 Márpedig a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy az alapügyben a vízerőművet 2007-et megelőzően engedélyezték és helyezték üzembe. Az is vitathatatlan, hogy 2007. április 30-át követően működése a Mürz folyó vízszintjének jelentős ingadozásait idézte elő, amely halpusztuláshoz vezetett. Ezen, ismétlődő ingadozásokat olyan kibocsátásoknak, eseményeknek vagy incidenseknek kell tekinteni, amelyek 2007. április 30-át követően, azaz a 2004/35 irányelv átültetésére a tagállamok rendelkezésére álló határidőt követően merültek fel.
- 24 Ezenkívül, amint arra a főtanácsnok rámutatott indítványának 26. pontjában, az, hogy az állítólagos kár 2007. április 30. előtt engedélyezett és üzembe helyezett erőmű üzemeltetéséből ered, nem bír jelentőséggel.
- 25 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/35 irányelv 17. cikkét akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróságra háruló vizsgálatok fenntartása mellett – az említett irányelvet *ratione temporis* alkalmazni kell az olyan környezeti károokra, amelyek 2007. április 30-át követően keletkeztek, ám azokat egy, a vízügyi szabályozással összhangban ezen időpontot megelőzően engedélyezett és üzembe helyezett létesítmény üzemeltetése okozta.

A harmadik kérdésről

- 26 Harmadik kérdésével, amelyet másodikként kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/35 irányelvet és különösen 2. cikke 1. pontjának b) alpontját akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely kizárja, hogy az olyan kár,

amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára, „környezeti kárnak” minősüljön, amennyiben a kárra kiterjed valamely, e jog alapján kiadott engedély.

- 27 A nemzeti bíróság úgy véli, hogy a nemzeti jogi rendelkezésekből az következik, hogy a WRG-nek megfelelően engedélyezett tevékenységből eredő károk nem minősíthetők az említett irányelv értelmében vett környezeti károknak. E bíróság választ keres arra, hogy e rendelkezések összeegyeztethetőek-e ugyanezen irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontjával, amelynek szövege a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdésére utal.
- 28 Márpedig a 2004/35 irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja károk tekintetében, amelyekre egy adott engedély kiterjed, nem rendelkezik olyan általános kivétellel, amelynek értelmében ezen utóbbiak nem tartoznak a „környezeti károk” fogalma alá. E rendelkezés kizárólag azon kedvezőtlen hatásokra vonatkozó eltérésekről rendelkezik, amelyekre a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdése alkalmazandó.
- 29 Ezen utóbbi rendelkezés azt írja elő, hogy a tagállamok nem szegik meg az említett irányelvet, ha az eredménytelenség a felszín alatti víz jó állapotának, egy felszíni vagy felszín alatti víztest jó ökológiai állapotának, vagy adott esetben jó ökológiai potenciáljának elérésében, vagy állapotromlásának megelőzésében, egy felszíni víztest fizikai jellemzőinek újabb keletű módosulásának vagy a felszín alatti víztestek szintjében beállt változásoknak a következménye. Ugyancsak nem állapítható meg az irányelv tagállam általi megszegése, ha a felszíni víztest kiváló állapota jó állapotúvá romlása megelőzésének megíúsulása új, fenntartható emberi fejlesztési tevékenység következménye.
- 30 Ezen eltérés alkalmazása ahhoz van kötve, hogy az ugyanezen irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)-d) pontjában foglalt feltételek teljesüljenek (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 11-i Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias és társai ítélet, C-43/10, EU:C:2012:560, 67. pont, 2016. május 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-346/14, EU:C:2016:322, 65. és 66. pont).
- 31 Kétségtelen, a tagállamoknak meg kell tagadniuk az olyan projektek engedélyezését, amelyek ronthatják az érintett víztest állapotát, kivéve ha úgy vélik, hogy a projekt a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdésében foglalt eltérés hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2015. július 1-jei Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland ítélet, C-461/13, EU:C:2015:433, 50. pont).
- 32 E rendelkezés nem kizárólag az engedélyköteles projektekre vonatkozik. Érinti a víztest állapotromlásának minden esetét, függetlenül attól, hogy azt valamely létesítmény okozta-e, és azt írja elő, hogy ezen állapotromlással szembesülve a tagállamok mindazonáltal mentesülnek az intézkedés alól. Következésképpen e rendelkezés nincs befolyással magára a környezeti kár fogalmára.
- 33 E megfontolások különösen érvényesek az alapügyben, amelyben a szóban forgó létesítmény üzemeltetésére vonatkozó engedély korábbi a 2000/60 irányelv hatálybalépésénél, és megadása akkoriban nem volt az említett irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)-d) pontjában foglalt négy kumulatív feltétel teljesítéséhez kötve. Továbbá a Bíróság elé benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy a folyóvíz szintjének ingadozásai, amelyeknek a halpusztulás betudható, az engedélyezett létesítmény rendes működésének a következménye.
- 34 A fenti megfontolások összességének fényében a harmadik kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 2004/35 irányelvet és különösen 2. cikke 1. pontjának b) alpontját akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely általános és automatikus módon kizárja, hogy az olyan kár, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára, „környezeti kárnak” minősüljön, pusztán azért, mert e kárra kiterjed valamely, e jog alapján kiadott engedély.

A negyedik kérdésről

- 35 Negyedik kérdésével, amelyet harmadikként kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy amennyiben az engedélyt a nemzeti rendelkezések alkalmazásában a 2000/60 irányelv 4. cikkének (7) bekezdése szerinti feltételek vizsgálata nélkül állították ki, úgy az említett bíróságnak magának vizsgálnia kell-e a 2004/35 irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár fennállása kérdésének vizsgálata során az e rendelkezés szerinti feltételek teljesülését.
- 36 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ha valamely projekt olyan káros hatásokat gyakorolhat a vizekre, mint amelyeket az említett irányelv 4. cikkének (7) bekezdése említ, az mindenesetre akkor engedélyezhető, ha ugyanezen irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontjában említett feltételek teljesülnek (2016. május 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-346/14, EU:C:2016:322, 65. pont).
- 37 Annak meghatározása érdekében, hogy valamely projektet a 2000/60 irányelv megsértése nélkül engedélyeztek-e, a bíróság ellenőrizheti, hogy az engedélyt az ezen irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontjában előírt követelmények tiszteletben tartásával állították-e ki, először is azt vizsgálva, hogy valamennyi gyakorlati intézkedést megtettek-e a vitatott projekt érintett víztest állapotára gyakorolt ártalmas hatásának a mérséklése érdekében, másodszor azt, hogy e projekt elvégzésének okait kifejezetten feltüntették és indokolták-e, harmadszor azt, hogy az említett projekt nyomós közérdeket szolgál-e, és/vagy hogy a környezetre és a társadalomra tekintettel fennálló hasznok, amelyek az ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott célkitűzések megvalósításából fakadnak, felülmúlják-e az emberi egészség, az emberi biztonság megtartása vagy a fenntartható fejlődés tekintetében az ugyanezen projekt végrehajtásából fakadó hasznokat, negyedszer pedig azt, hogy a hasznos célkitűzések a műszaki megvalósíthatóság vagy az aránytalan költségek miatt nem érhetőek-e el más olyan módon, ami a környezet számára jóval előnyösebb (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 11-i Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias és társai ítélet, C-43/10, EU:C:2012:560, 67. pont).
- 38 Ugyanakkor ha, az alapügyhöz hasonlóan, az illetékes nemzeti hatóság az engedélyt a 2000/60 irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontjában előírt feltételek tiszteletben tartásának vizsgálata nélkül állította ki, a nemzeti bíróságnak magának nem kötelessége vizsgálni az említett cikkben előírt feltételek tiszteletben tartását, és szorítkozhat a megtámadott aktus jogellenességének megállapítására.
- 39 Ugyanis ezen, a projektek engedélyezése tekintetében illetékes hatóságokra hárul az a kötelezettség, hogy az ilyen engedély kiállítása előtt ellenőrizzék, függetlenül egy esetleges bírósági felülvizsgálattól, hogy a 2000/60 irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontjában foglalt feltételek teljesülnek-e. Ezzel szemben az uniós jog egyáltalán nem kötelezi a nemzeti bíróságokat, hogy lépjenek az illetékes hatóság helyébe, és maguk vizsgálják az említett feltételeket, amikor e hatóság az engedély kibocsátása során az említett vizsgálatot nem végezte el.
- 40 A fenti megfontolásokból következően a negyedik kérdésre azt kell válaszolni, hogy amennyiben az engedélyt a nemzeti rendelkezések alkalmazásában a 2000/60 irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontja szerinti feltételek vizsgálata nélkül állították ki, úgy a nemzeti bíróság maga nem köteles vizsgálni a 2004/35 irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár fennállása kérdésének vizsgálata során az e rendelkezés szerinti feltételek teljesülését.

A második kérdésről

- 41 Második kérdésével, amelyet utolsóként kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a 2004/35 irányelv 12. és 13. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint az alapügy tárgyát képező, amely a halászati jogok jogosultjai számára nem teszi lehetővé felülvizsgálati eljárás kezdeményezését az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett környezeti kár vonatkozásában.

- 42 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a B-UHG 11. §-ának (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy azok a természetes vagy jogi személyek, akiknek/amelyeknek jogait sértheti valamely bekövetkezett környezeti kár, felkérhetik a feltételezett környezeti kár helye szerint illetékes körzeti közigazgatási hatóságot, hogy hozzon az e jogsértés megszüntetésére alkalmas intézkedéseket. A B-UHG 11. §-ának (2) bekezdése a vizek tekintetében pontosítja, hogy „a WRG] 12. §-ának (2) bekezdése szerinti fennálló jogokra” lehet hivatkozni, anélkül, hogy említene a halászati jogot. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy e rendelkezések szó szerinti értelmezése megakadályozza a halászati jogok jogosultjait abban, hogy környezetvédelmi panaszt terjesszenek elő a halászati jogaikkal kapcsolatos károkat illetően.
- 43 Az osztrák kormány azt állítja, hogy az, hogy a halászati jogok jogosultjait nem említi kifejezetten a WRG 12. §-nak (2) bekezdése, amelyre a B-UHG 11. §-ának (1) bekezdése utal, azon mérlegelési mozgástér alá tartozik, amellyel ő a 2004/35 irányelv 12. és 13. cikke értelmében rendelkezik.
- 44 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett irányelv 12. cikke meghatározza azon természetes vagy jogi személyek kategóriáit, akik vagy amelyek környezeti kárra vonatkozó észrevételt tehetnek. E személyek három csoportja a következő: akiket/amelyeket a környezeti károk érintenek, vagy nagy valószínűséggel érintenek; vagy akik/amelyek kellően érdekelték a kárral kapcsolatos környezetvédelmi határozathozatali folyamatban; és akik/amelyek jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben az adott tagállam közigazgatási eljárásról szóló törvénye előfeltételként szabja azt.
- 45 Amint arra a főtanácsnok rámutatott indítványának 72. pontjában, a 2004/35 irányelv 12. cikke (1) bekezdése természetes, illetve jogi személyek három olyan kategóriáját sorolja fel, amelyek egyenként és önállóan is jogosultak eljárást indítani. Az említett bekezdés azon személyek három önálló kategóriáját sorolja fel, akik vagy amelyek kezdeményezhetik az ezen irányelv 12. és 13. cikkében hivatkozott eljárásokat.
- 46 Ezen irányelv teljes és megfelelő átültetése megköveteli, hogy az e három kategóriába tartozó személyeknek módjukban álljon környezeti károkra vonatkozó észrevétel benyújtása, lehetőségük legyen felkérni a hatóságot az említett irányelv alapján intézkedések meghozatalára, valamint felülvizsgálati eljárást kezdeményezzenek bíróság vagy egyéb hatáskörrel rendelkező állami szerv előtt, ugyanezen irányelv 12. és 13. cikkével összhangban.
- 47 Noha a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek annak meghatározása tekintetében, hogy mi tekinthető a 2004/35 irányelv 12. cikke (1) bekezdésében foglalt „kellően érdekelt” vagy az ezen irányelv 12. cikke (1) bekezdése c) pontjában előírt „jogsérelem” fogalmának, nem rendelkeznek ilyen mozgástérrel azon személyek eljárásindítási jogának tekintetében, akiket környezeti kár érint vagy érinthet, amint az az említett irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) pontjából következik.
- 48 A 2004/35 irányelv 12. cikkének szövegére figyelemmel úgy tűnik, hogy a halászati jogok jogosultjai tartozhatnak az ezen irányelv 12. cikkének (1) bekezdésében meghatározott mindhárom kategóriába. Márpedig a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy az említett jogosultak a nemzeti jog értelmében nem indíthatnak az említett irányelv 13. cikke szerinti felülvizsgálati eljárást az ugyanezen irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár vonatkozásában. Tehát a nemzeti jogalkotó azzal, hogy a felülvizsgálati jog alól kizár valamennyi halászatijog-jogosultat, e felülvizsgálati jog alól megfoszt számos olyan magánszemélyt, akik tartozhatnak a 2004/35 irányelv 12. cikke által meghatározott három kategória valamelyikébe.
- 49 A nemzeti jog olyan értelmezése, amely megfoszt minden halászatijog-jogosultat attól, hogy környezeti felülvizsgálati eljárást kezdeményezzen olyan környezeti kár miatt, amely fokozott halpusztulásban nyilvánul meg, jóllehet e személyeket e kár közvetlenül érinti, nem tartja tiszteletben az említett 12. és 13. cikk hatályát, ekként összeegyeztethetetlen az említett irányelvvel.

- 50 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/35 irányelv 12. és 13. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint az alapügy tárgyát képező, amely a halászati jogok jogosultjai számára nem teszi lehetővé felülvizsgálati eljárás kezdeményezését az említett irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja értelmében vett környezeti kár vonatkozásában.

A költségekről

- 51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A 2009. április 23-i 2009/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikkét akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróságra háruló vizsgálatok fenntartása mellett – az említett irányelvet *ratione temporis* alkalmazni kell az olyan környezeti károkra, amelyek 2007. április 30-át követően keletkeztek, ám azokat egy, a vízügyi szabályozással összhangban ezen időpontot megelőzően engedélyezett és üzembe helyezett létesítmény üzemeltetése okozta.
- 2) A 2009/31 irányelvvel módosított 2004/35 irányelvet és különösen 2. cikke 1. pontjának b) alpontját akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely általános és automatikus módon kizárja, hogy az olyan kár, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára, „környezeti kárnak” minősüljön, pusztán azért, mert e kárra kiterjed valamely, e jog alapján kiadott engedély.
- 3) Amennyiben az engedélyt a nemzeti rendelkezések alkalmazásában a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontja szerinti feltételek vizsgálata nélkül állították ki, úgy a nemzeti bíróság maga nem köteles vizsgálni a 2009/31 irányelvvel módosított 2004/35 irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti környezeti kár fennállása kérdésének vizsgálata során az e rendelkezés szerinti feltételek teljesülését.
- 4) A 2009/31 irányelvvel módosított 2004/35 irányelv 12. és 13. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint az alapügy tárgyát képező, amely a halászati jogok jogosultjai számára nem teszi lehetővé felülvizsgálati eljárás kezdeményezését az említett irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontja értelmében vett környezeti kár vonatkozásában.

Aláírások